DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTERSTWA BUDOWNICTWA
I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

Warszawa, dnia 15 stycznia 1963 r. Nr 1 Poz. 1 — 7

TREŚĆ:

ZARZĄDZENIE nr 496 MINISTRA BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

z dnia 27 grudnia 1962 r.

w sprawie organizacji i zakresu działania Resortowego Ośrodka Normowania Pracy.

(znak: OR1-31/62)

Na podstawie uchwały nr 277/62 Rady Ministrów z dnia 13 września 1962 r. w sprawie utworzenia Resortowego Ośrodka Normowania Pracy Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz w związku z uchwałą nr 213 Rady Ministrów z dnia 13 czerwca 1961 r. w sprawie zasad i organizacji normowania pracy (Mon. Pol. nr 54, poz. 235) — zarządza się, co następuje:

§ 1. Resortowy Ośrodek Normowania Pracy Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, powołany na podstawie uchwały nr 277/62 Rady Ministrów z dnia 13 września 1962 r. zwany dalej „Ośrodkiem", działa na zasadach określonych w niniejszym zarządzeniu.

§ 2. Ośrodek ma siedzibę w m. st. Warszawie.

§ 3. Nadzór nad działalnością Ośrodka sprawuje Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

§ 4. 1. Do zadań Ośrodka należą sprawy normowania i organizacji pracy w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych.

2. Do zadań Ośrodka w stosunku do wszystkich jednostek organizacyjnych budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych, niezależnie od ich organizacyjnego podporządkowania, należy w szczególności:

1) stawianie wniosków co do zakresu robót objętych jednolitymi (powszechnie obowiązującymi) lub branżowymi normami pracy i cenami akordowymi,
2) opiniowanie projektów norm pracy, cen akordowych, taryfikatorów kwalifikacyjnych robotników i taryfikacji robót, opracowywanych przez inne resorty,
3) badanie, doskonalenie i upowszechnianie nowych postępowych metod pracy i organizacji pracy,
4) doskonalenie metod normowania pracy, a w szczególności metod techniki pomiarów czasu roboczego.

3. Do zadań Ośrodka w stosunku do jednostek budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych podległych i nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych należy organizowanie, koordynowanie i wykonywanie prac, związanych z badaniem organizacji i metod pracy oraz z opracowywaniem jednolitych (powszechnie obowiązujących) normatywów czasu i norm pracy oraz norm obsady stanowisk roboczych, a w szczególności:

1) organizowanie i wykonywanie prac, związanych z przygotowaniem katalogów norm technicznie uzasadnionych i cenników akordowych,
2) organizowanie prac i opracowywanie normatywów czasu,
3) organizowanie i opracowywanie taryfikatorów kwalifikacyjnych robotników i taryfikacji robót,

4) inicjowanie zmian norm pracy i badanie zużycia czasu pracy przy wprowadzaniu postępu technicznego,

5) nadzorowanie szkolenia służb technicznego normowania pracy, prowadzonego przez zjednoczenia oraz organizowanie we własnym zakresie szkolenia instruktorskiego,

6) koordynowanie i nadzorowanie prac branżowych ośrodków normowania pracy w zakresie metodologii normowania i badania pracy oraz planowania prac tych ośrodków,

7) badanie skutków ekonomicznych, spowodowanych działaniem norm pracy i cen akordowych,

8) kontrolowanie prawidłowości opracowywania zakładowych i branżowych norm pracy i cen akordowych w zjednoczeniach i przedsiębiorstwach resortu, pod względem metod opracowania i napięcia norm pracy.

§ 5. Ośrodek działa na podstawie rocznego i kwartalnego planu pracy, zatwierdzonego przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

2. Plany, o których mowa w ust. 1, powinny być skoordynowane z planami innych jednostek resortu, a zwłaszcza z planami instytutów naukowo-badawczych.

§ 6. 1. Podstawowymi komórkami organizacyjnymi Ośrodka są: zespoły i sekcje — dla działalności podstawowej wydziały — dla działalności pomocniczej i obsługowej.

2. Ośrodek ma prawo tworzyć i likwidować — za zgodą Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych — terenowe zespoły badawczo-pomiarowe.

§ 7. 1. Na czele Ośrodka stoi dyrektor, który kieruje samodzielnie działalnością Ośrodka i jest za nią odpowiedzialny.

2. Dyrektor zarządza Ośrodkiem przy pomocy zastępców.

3. Dyrektora powołuje i odwołuje Minister.

4. Zastępców dyrektora powołuje i odwołuje Minister na wniosek dyrektora Ośrodka.

§ 8. 1. Do zakresu działania dyrektora Ośrodka między innymi należy:

a) kierowanie całością prac Ośrodka,

b) zajmowanie wiążącego stanowiska w sprawach określonych w uprawnieniach Ośrodka, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych do decyzji władzy przełożonej,

c) reprezentowanie Ośrodka na zewnątrz,

d) ustalanie wewnętrznej struktury organizacyjnej oraz zakresu obowiązków i odpowiedzialności pracowników Ośrodka,

e) przyjmowanie, zaszeregowanie, awansowanie i zwalnianie podporządkowanych pracowników,

f) gospodarka etatami w ramach ustalonej ilości etatów i w granicach zatwierdzonego funduszu płac, przy zachowaniu obowiązujących przepisów,

g) przyznawanie pracownikom, z wyjątkiem zastępców, nagród w ramach zatwierdzonego funduszu nagród,

h) stosowanie względem pracowników przewidzianych przepisami środków i kar za naruszenie dyscypliny pracy,

i) udzielanie podporządkowanym pracownikom, z wyjątkiem zastępców, zezwoleń na dodatkowe zatrudnienie z uwzględnieniem obowiązujących w tym zakresie przepisów,

j) zwoływanie i organizowanie narad roboczych i konferencji,

k) udzielanie podporządkowanym pracownikom z wyjątkiem zastępców, urlopów wypoczynkowych oraz wszystkim pracownikom urlopów okolicznościowych,

2. Zastępcy dyrektora mają przydzielony przez dyrektora zakres prac, za który odpowiadają przed dyrektorem.

§ 9. Z tytułu wykonywanych prac Ośrodek ma prawo — w stosunku do jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych — do:

— zajmowania wiążącego stanowiska w sprawach techniki prowadzenia pomiarów, opracowywania normatywów czasu i norm pracy,

— udzielania szczegółowych wytycznych do planu prac w zakresie opracowania jednolitych (powszechnie obowiązujących) normatywów i norm pracy oraz katalogów cen akordowych, na podstawie ustaleń Departamentu Zatrudnienia i Płac,

— przeprowadzanie lustracji i uzyskiwania informacji w sprawie postępu w realizacji zaplanowanych prac,

— przeprowadzania pomiarów i badań w przedsiębiorstwach.

§ 10. 1. Ośrodek jest jednostką budżetową.

2. Budżet Ośrodka zatwierdza Minister lub osoba przez niego upoważniona.

§ 11. 1. Do składania w imieniu Ośrodka oświadczeń w zakresie jego praw i obowiązków majątkowych wymagane jest współdziałanie dwóch upoważnionych osób.

2. Osobami upoważnionymi są: Dyrektor i jego zastępcy.

3. W sprawach wynikających ze stosunku pracy Ośrodek działa przez jedną z osób wymienionych w ust. 2.

§ 12. 1. Pracownicy Ośrodka są wynagradzani zgodnie z przepisami zarządzenia nr 368 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 23 października 1962 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników Resortowego Ośrodka Normowania Pracy Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

2. W sprawach nieunormowanych zarządzeniem, o którym mowa w ust. 1, do pracowników Ośrodka stosuje się przepisy dotyczące pracowników Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

§ 13. Tracą moc obowiązującą:

1) zarządzenie nr 260 Ministra Budownictwa Miast i Osiedli z dnia 14 grudnia 1954 r. w sprawie utworzenia Centralnego Ośrodka Technicznego Normowania Pracy w Ministerstwie Budownictwa Miast i Osiedli,

2) zarządzenie nr 58 Ministra Budownictwa Miast i Osiedli z dnia 22 marca 1955 r. w sprawie organizacji i zakresu działania Centralnego Ośrodka Technicznego Normowania Pracy w Ministerstwie Budownictwa Miast i Osiedli.

3) zarządzenie nr 16 Ministra Budownictwa Przemysłowego z dnia 8 marca 1955 r. w sprawie utworzenia Centralnego Ośrodka Technicznego Normowania Pracy.

§ 14. Zarządzenie obowiązuje od dnia 1 grudnia 1962 r.

MINISTER
M. Olewiński

2.

ZARZĄDZENIE nr 508 MINISTRA BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

z dnia 31 grudnia 1962 r.

w sprawie zakresu stosowania drewna w budownictwie specjalnym w latach 1963—1965.

(znak: TE-3/10-31/62)

Na podstawie § 5 Uchwały nr 69 Rady Ministrów z dnia 20 lutego 1962 r. w sprawie oszczędnej gospodarki drewnem w latach 1962—1965 (Mon. Pol. nr 22, poz. 96) zarządza się, co następuje:

§ 1. Przy projektowaniu i wykonywaniu obiektów budownictwa specjalnego, przez jednostki podległe i nadzorowane przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych obowiązują „Wytyczne w zakresie stosowania drewna w budownictwie powszechnym w latach 1962—1965", stanowiące załącznik do zarządzenia nr 70 Przewodniczącego Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury z dnia 6 października 1962 r. w sprawie zakresu stosowania drewna w budownictwie powszechnym w latach 1962—1965 (Dz. Bud. nr 17, poz. 82).

§ 2. Upoważnia się dyrektorów zjednoczeń nadzorujących przedsiębiorstwa, realizujące obiekty budownictwa specjalnego, o którym mowa w § 1, do podejmowania w uzasadnionych przypadkach decyzji, dotyczących ewentualnych odstępstw od ograniczeń przewidzianych w „Wytycznych w zakresie stosowania drewna w budownictwie powszechnym w latach 1962—1965".

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1963 r.

MINISTER
wz. W. Kopeć

3.

ZARZĄDZENIE nr 5 MINISTRA BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

z dnia 16 stycznia 1963 r.

w sprawie zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej przez jednostki gospodarki nieuspołecznionej

(znak: OR2-580/63)

W związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 września 1962 r. w sprawię zezwoleń na wykonywanie przemysłu, rzemiosła i niektórych usług przez jednostki gospodarki nieuspołecznionej (Dz. U. nr 62, poz. 297), na podstawie art. 69 pkt 1 ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych (Dz. U nr 5, poz. 16) i § 1 ust. 1 pkt 2) i 3) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 1962 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych (Dz. U. nr 55, poz. 276) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustala się wytyczne w sprawie opiniowania przez organy do spraw budownictwa prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) wniosków jednostek gospodarki nieuspołecznionej o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej, należącej do właściwości Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, stanowiące załącznik do zarządzenia.

§ 2. 1. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1963 r.

2. Traci moc zarządzenie nr 56 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 27 marca 1961 r. w sprawie wyrażania zgody na przewozy kolejowe kopalin i materiałów budowlanych.

MINISTER
wz. W. Kopeć

Załącznik do zarządzenia nr 5 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 16 stycznia 1963 r.

WYTYCZNE

w sprawie opiniowania przez organy do spraw budownictwa prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) wniosków jednostek gospodarki nieuspołecznionej o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej.

1. Zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 września 1962 r. w sprawie zezwoleń na wykonywanie przemysłu, rzemiosła i niektórych usług przez jednostki gospodarki nieuspołecznionej (Dz.U. nr 62, poz. 297), zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej, określonej w § 14 pkt pkt 12) i 13) (w stosunku do kopalin, dla których ze względu na rodzaj i przeznaczenie właściwy jest Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych) oraz pkt pkt 14), 15), 41) i 43) wydaje właściwy do spraw przemysłu organ prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej, po zasięgnięciu opinii organu do spraw budownictwa prezydium wojewódzkej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) co do celowości społeczno-gospodarczej wydania zezwolenia, a w stosunku do działalności określonej w § 14 pkt pkt 12, 13, 14 i 15 — ponadto co do wprowadzenia ograniczeń w zakresie wysyłania koleją lub zbywania kopaliny (produktu) do przewozu koleją.

2. W celu ułatwienia organom do spraw budownictwa wydawania prawidłowych i uzasadnionych gospodarczo opinii, ustala się następujące wytyczne:

1. Jeżeli przy analizowaniu wniosku w świetle przepisu § 9 rozporządzenia (celowość społeczno-gospodarcza wydania zezwolenia ze względu na istniejące zapotrzebowanie i możliwości uzyskania zaopatrzenia materiałowego dla prowadzenia działalności) okaże się, że posiadane przez organ do spraw budownictwa materiały i dane nie wystarczają w pełni do ustalenia poglądu na daną sprawę — należy zwracać się o zajęcie stanowiska do kluczowego zjednoczenia wiodącego lub jednostki wiodącej w porozumieniu terenowo-branżowym. W każdym przypadku należy zwracać się do zjednoczenia wiodącego przed wydaniem opinii w sprawach wniosków o zezwolenie na wydobywanie kopalin, podlegające prawu górniczemu, wydobywanie kruszyw naturalnych, wapienia i kredy oraz produkcję cegły ceramicznej, wapna palonego, wyrobów betonowych i prefabrykatów budowlanych przy użyciu cementu.
2. Opinie dotyczące wniosków o zezwolenie na wydobywanie kopalin oraz produkcję materiałów budowlanych wyrobów betonowych i prefabrykatów budowlanych

przy użyciu cementu, powinny w zasadzie zawierać klauzulę wprowadzającą ograniczenie w zakresie wysyłania koleją lub zbywania kopaliny (produktu) do przewozu koleją.

3. Jeżeli przytoczone we wniosku okoliczności przemawiają za dopuszczeniem przewozów kolejowych, organ do spraw budownictwa przed wydaniem opinii w tej sprawie powinien porozumieć się z właściwą jednostką organizacyjną prowadzącą zbyt danego artykułu:

— wojewódzką centralą materiałów budowlanych — jeżeli przewozy kolejowe miałyby się ograniczyć jedynie do tego województwa, w którym ma się odbywać eksploatacja (produkcja),

— właściwym wiodącym zjednoczeniem przemysłu — jeżeli przewozy miałyby być kierowane przez teren województwa macierzystego.

4. Rozważając ewentualność dopuszczenia przewozów kolejowych międzywojewódzkich, należy brać pod uwagę zarówno ogólne przepisy Ministerstwa Komunikacji w sprawie zasad stosowania racjonalnych kierunków przewozu transportem kolejowym niektórych materiałów budowlanych, jak i kwartalne ustalenia Centralnego Zarządu Przewozów Kolejowych Ministerstwa Komunikacji, dotyczące obowiązujących kierunków przewozów kolejowych.

4.

OKÓLNIK nr 1 MINISTRA BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

z dnia 5 stycznia 1963 r.

w sprawie kwalifikacji osób zatrudnionych przy produkcji wielkowymiarowych konstrukcyjnych elementów prefabrykowanych dla budownictwa.

(znak: ZP2-I/62)

W związku z wejściem w życie protokółu dodatkowego z dnia 28 grudnia 1962 r. do Układu Zbiorowego Pracy w Budownictwie z dnia 15 marca 1958 r. dotyczącego zasad wynagradzania pracowników umysłowych zatrudnionych w przedsiębiorstwach przemysłowych produkujących beton (żelbet) lub elementy budowlane z betonu (żelbetu, żużlobetonu) ustala się, co następuje:

1. Pracownicy umysłowi zatrudnieni w przedsiębiorstwach przemysłu betonów powinni posiadać kwalifikacje, określone w załączniku do protokółu dodatkowego z dnia 18 maja 1960 r. do układów zbiorowych pracy, dotyczącego ustalenia dla pracowników umysłowych wymagań kwalifikacyjnych do zajmowania niektórych stanowisk w przedsiębiorstwach i zakładach przemysłu oraz przedsiębiorstwach remontowych maszyn i urządzeń budowlanych lub w zarządzeniu nr 13 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 24 stycznia 1958 r. w sprawie określenia dla pracowników umysłowych wymagań kwalifikacyjnych niezbędnych do zajmowania niektórych stanowisk w przedsiębiorstwach (Dz.Urz. MBiPMB nr 1, poz. 4) ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniem nr 282 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 16 grudnia 1960 r. (Dz.Urz. nr 19, poz. 111) i zarządzeniem nr 87 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 10 kwietnia 1961 r. (Dz.Urz. MBiPMB nr 9, poz. 34).

2. Wskazane jest, aby osoby zatrudnione w zakładach produkcji wielkowymiarowych konstrukcyjnych elementów prefabrykowanych dla budownictwa posiadały uprawnienia budowlane lub odpowiednie uprawnienia mistrzowskie.

3. Postanowienia ust. 2 dotyczą następujących pracowników umysłowych:

dyrektorów, naczelnych inżynierów, kierowników wydziałów i oddziałów produkcyjnych, kierowników działów technicznych, głównych inżynierów, głównych konstruktorów, starszych majstrów, i majstrów, o ile są zatrudnieni przy produkcji wielkowymiarowych konstrukcyjnych elementów dla budownictwa.

4. Zaleca się, aby w stosunku do pracowników posiadających uprawnienia budowlane lub mistrzowskie, o których mowa w ust. 3, stosowano:

— w pierwszej kolejności podwyższenie wynagrodzeń zasadniczych w ramach tabel płac, stanowiących załącznik nr 1 do protokółu dodatkowego z dnia 28 grudnia 1962 r. do Układu Zbiorowego Pracy w Budownictwie z dnia 15 marca 1958 r.,

— preferencje w zakresie wysokości indywidualnych premii w ramach zatwierdzonego zasadniczego funduszu premiowego, z zachowaniem obowiązującego pułapu premiowego.

5. Pracownicy wymienieni w ust. 3 mają pierwszeństwo do:

— zaszeregowania do stawki bezpośrednio wyższej niż przewidziana dla danego stanowiska w tabeli wynagrodzeń podstawowych, to jest do stawki wynagrodzenia podstawowego przekraczającej o 10% lub mniej górną granicę stawki wynagrodzenia podstawowego przewidzianego dla danego stanowiska,

— uznania ich za wybitnych specjalistów w przypadkach przewidzianych przepisami okólnika nr 21 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 18 sierpnia 1961 r. w sprawie uznawania pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach za wybitnych specjalistów.

6. Realizacja przepisów okólnika nie może spowodować przekroczenia zatwierdzonego funduszu płac.

MINISTER
M. Olewiński

5.

OKÓLNIK nr 2 MINISTRA BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

z dnia 15 stycznia 1963 r.

w sprawie ustalenia limitów godzin nadliczbowych dla kierowców samochodów osobowych.

(znak: ZP/3/62)

W związku z pismem okólnym nr 110 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 listopada 1962 r. w sprawie zwiększenia bezpieczeństwa transportu oraz przestrzegania czasu pracy, kierowców samochodów osobowych zatrudnionych w jednostkach budżetowych, przedsiębiorstwach i instytucjach gospodarki uspołecznionej — w celu ograniczenia nadmiernego zatrudniania kierowców samochodowych w godzinach nadliczbowych, zapewnienia im pełniejszego wypoczynku i zwiększenia przez to bezpieczeństwa przewozów, w porozumieniu z Zarządem Głównym Związku

Zawodowego Pracowników Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Zarządem Głównym Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Chemicznego ustala się, co następuje:

1. Ustalenia okólnika dotyczą kierowców samochodów osobowych zatrudnionych w Ministerstwie Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych i w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

2. 1) Normalny czas pracy kierowców samochodów osobowych, określają ogólnie obowiązujące przepisy o czasie pracy.

2) Dopuszcza się pracę kierowców, o których mowa w ust. 1, w godzinach nadliczbowych, nie przekraczającą jednak dwóch godzin na dobę.

3) W wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych warunkami zakładu pracy i dobrem służby dopuszcza się przedłużenie czasu pracy kierowców samochodów osobowych ponad normę ustaloną w pkt 1) i 2) tak, by czas pracy w godzinach nadliczbowych — łącznie z pracą w niedziele i święta — nie przekraczał 120 godzin miesięcznie.

4) Czas pracy kierowców samochodów osobowych reprezentacyjnych („R”) ustala pkt 6) pisma okólnego nr 110 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 listopada 1962 r.

5) Do limitu godzin nadliczbowych ustalonych w pkt 2), 3) i 4) wlicza się czas pracy potrzebny na obsługę codzienną samochodów — wykonywaną po normalnych godzinach pracy.

3. Przedłużenie czasu pracy, o którym mowa w ust. 2 pkt 3), może nastąpić w przedsiębiorstwach (zakładach) tylko za pisemną zgodą dyrektora jednostki nadrzędnej, w jednostkach budżetowych i zjednoczeniach (zarządach) za zgodą Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

4. Dyrektorzy zjednoczeń (zarządów), kierownicy jednostek budżetowych (w ministerstwie — Dyrektor Departamentu Administracyjno-Budżetowego) oraz dyrektorzy przedsiębiorstw (zakładów) podejmą odpowiednie środki organizacyjne, zapewniające przestrzeganie ustalonych niniejszym okólnikiem norm czasu pracy kierowców samochodów osobowych w godzinach nadliczbowych.

5. Zobowiązuje się głównych księgowych jednostek wymienionych w ust. 1 do kontroli przy sporządzaniu list płacy, czy przestrzegane są postanowienia w sprawie czasu pracy kierowców i w razie ich naruszenia do powiadomienia kierownika jednostki organizacyjnej oraz jednostki nadrzędnej.

6. Zobowiązuje się dyrektorów (kierowników) jednostek organizacyjnych wymienionych w ust. 4 do przeprowadzenia kontroli prawidłowości zaszeregowania kierowców zgodnie z przepisami Protokółów dodatkowych z dnia 11 października 1960 r. do Układów Zbiorowych Pracy (Dz.U. MBiPMB z 1961 r. nr 20, poz. 46 i 47) i przepisami zarządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 31 października 1960 r. w sprawie zasad wynagradzania i czasu pracy pracowników samochodowych w jednostkach budżetowych (Mon. Pol. nr 83, poz. 379, zał. nr 1).

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zaszeregowaniu kierowców należy podjąć kroki zmierzające do jak najrychlejszego ich usunięcia.

Dyrektorzy przedsiębiorstw (zakładów) przedłożą właściwym jednostkom nadrzędnym informacje z przeprowadzanych kontroli — w terminie do dnia 28 lutego 1963 r.

7. Przypomina się o przestrzeganiu ustaleń okólnika nr 40 Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 lutego 1952 r. w sprawie zasad używania środków lokomocji do przejazdów miejscowych we władzach, urzędach i przedsiębiorstwach państwowych (Mon. Pol. nr A-20, poz. 249).

8. Tracą moc: przepisy § 3 ust. 2 polecenia służbowego nr 20 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 8 sierpnia 1957 r. w sprawie ograniczenia wydatków na utrzymanie osobowego transportu samochodowego w jednostkach budżetowych i przedsiębiorstwach działających na zasadach rozrachunku gospodarczego (Dz. Urz. MBiPMB nr 4, poz. 32).

9. Okólnik wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1963 r.

MINISTER
M. Olewiński

6.

PISMO OKÓLNE nr 1 MINISTERSTWA BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

z dnia 9 stycznia 1963 r.

w sprawie szkolenia kierowców samochodowych, maszynistów ciężkich maszyn budowlanych, monterów konstrukcji żelbetowych i innych.

(znak: ZP/6/6/63)

W związku z okólnikiem nr 27 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 28 listopada 1962 r. w sprawie przeciwdziałania trudnościom transportowym i intensyfikacji pracy maszyn budowlanych w 1963 r. w przedsiębiorstwach podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, zobowiązującym dyrektorów zjednoczeń do wydania zaleceń przedsiębiorstwom, dotyczących przygotowania w drodze naboru lub szkolenia odpowiedniej kadry pracowników, w celu zabezpieczenia fachowej obsługi maszyn pracujących na dwie zmiany i obsady brygad współpracujących — Ministerstwo Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych zaleca zainteresowanym zakładom pracy przystąpienie w możliwie najbliższym czasie do intensywnego szkolenia niezbędnych wykwalifikowanych robotników, a zwłaszcza kierowców samochodowych, maszynistów ciężkich maszyn budowlanych, monterów konstrukcji żelbetowych.

Przy organizowaniu szkolenia należy uwzględnić następujące wytyczne:

1.1. Należy rozwinąć szkolenie kierowców samochodowych w przedsiębiorstwach i bazach transportowych, organizując w ramach szkolenia wewnątrzzakładowego kursy w stopniu, zapewniającym bieżące i planowane na rok 1963 potrzeby kadrowe. Kursy kierowców w zasadzie powinny być organizowane bez oderwania od pracy; w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się organizowanie ich z oderwaniem od pracy. Na kursach kierowców mogą być również szkolone kobiety. Szczegółowe przepisy odnośnie kryteriów przyjmowania kandydatów na kursy, sposobu szkolenia i egzaminowania kierowców, zawarte są w rozporządzeniu Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 1 października 1962 r. w sprawie ruchu na drogach publicznych (Dz. U. nr 61, poz. 295).

1.2. W przypadkach, gdy potrzeby kadrowe danego rejonu przewidują prowadzenie kursów systematycznie

przez dłuższy okres oraz w przypadkach, gdy kursy takie będą prowadzone w jednym rejonie przez kilka przedsiębiorstw, dla skoordynowania ich działalności niezbędne jest zorganizowanie specjalistycznego zakładowego ośrodka szkolenia kierowców (Z.O.S.) przy zjednoczeniu wiodącym. Zasady organizowania takich ośrodków zostały podane w informacji nr 56 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 14 lutego 1962 r. w sprawie zasad organizowania zakładowych ośrodków szkolenia.

1.3. Kursy kierowców mogą być prowadzone tylko według programów nauczania, ustalonych przez Ministra Komunikacji. Zezwolenia na prowadzenie kursów szkolenia lub doszkalania kierowców pojazdów samochodowych udzielają właściwe organy prezydiów rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) i sprawują nadzór nad tym szkoleniem. W związku z powyższym każda podejmowana działalność zakładów pracy w sprawie szkolenia kierowców powinna być poprzednio uzgodniona z właściwymi organami rad narodowych.

1.4. W zakresie szkolenia zawodowych kierowców samochodowych należy współpracować z organami porozumień terenowo-branżowych w zakresie transportu i szkolić kandydatów na kierowców w ośrodkach szkoleniowych lub na kursach organizowanych przez te organa.

2.1. Należy rozwinąć szkolenie maszynistów ciężkich maszyn budowlanych w ramach szkolenia wewnątrzzakładowego, stosownie do potrzeb, zwracając zwłaszcza uwagę na szkolenie maszynistów żurawi wszelkich typów, koparek i spycharek.

2.2. Szkolenie maszynistów powinno odbywać się na podstawie programów i według zasad organizacyjnych, ustalonych dla Centralnego Ośrodka Szkolenia Maszynistów (C.O.S.M.) we Wrocławiu w taki sposób i na takim poziomie, aby absolwenci tego szkolenia mogli złożyć z wynikiem pomyślnym egzamin na maszynistę III klasy. Informacji na ten temat udzielić może C.O.S.M. we Wrocławiu.

2.3. W przypadkach, gdy potrzeby kadrowe wymagają prowadzenia takich kursów systematycznie przez dłuższy czas, byłoby wskazane powołać zakładowy ośrodek szkolenia maszynistów (informacja nr 56 MBiPMB) i zgłosić go pod nadzór pedagogiczny C.O.S.M. we Wrocławiu, w celu uzyskania uprawnień przysługujących C.O.S.M. w zakresie skrócenia wymaganego stażu pracy od kandydata na maszynistę III klasy.

2.4. Zwraca się uwagę zainteresowanym zakładom pracy, aby w większym niż dotychczas stopniu angażowały absolwentów zasadniczych szkół mechanicznych i elektrycznych na pomocników maszynisty, w celu przygotowania ich do wykonywania zawodu maszynisty.

3.1. Należy rozszerzać w dostatecznym zakresie dla robotników przyuczonych, zatrudnionych w brygadach montażowych kursy monterów konstrukcji żelbetowych według programów, opracowanych przez zainteresowane zakłady pracy na podstawie zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 27 lutego 1959 r. w sprawie zatrudnienia pracowników pełnoletnich nie posiadających wymaganych kwalifikacji zawodowych w przedsiębiorstwach budowlanych i budowlano-montażowych (Mon. Pol. nr 69, poz. 364) oraz stosownie do wymagań kwalifikacyjnych określonych w zarządzeniu Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 31 stycznia 1961 r. w sprawie określenia zawodów, w których mogą być przyznawane robotnikom tytuły kwalifikacyjne oraz stażu pracy i kwalifikacji wymaganych do uzyskania tych tytułów (Dz. Urz. MBiPMB nr 5, poz. 23).

3.2. Należy podejmować odpowiednie kroki, zmierzające do zatrudnienia w brygadach montażowych — zwłaszcza w celu odbycia wstępnego stażu pracy — dostatecznej ilości absolwentów szkół rzemiosł budowlanych lub szkół przyzakładowych, którzy ukończyli 18 rok życia oraz szkołę w zawodzie betoniarsko-zbrojarskim lub murarskim. Absolwentów szkół rzemiosł budowlanych należy w miarę możliwości zatrudnić w odrębnych brygadach młodzieżowych pod nadzorem wykwalifikowanego brygadzisty (instruktora), specjalizując ich w ramach szkolenia wewnątrzzakładowego na monterów konstrukcji żelbetowych. Czas trwania specjalizacji powinien w zasadzie mieścić się w granicach czasu przewidzianego dla odbycia wstępnego stażu pracy (jeden rok). W okresie specjalizacji należy organizować odpowiednie kursy dokształcające.

Dla absolwentów szkół przyzakładowych, wyrażających chęć pracy w charakterze montera konstrukcji żelbetowych, którzy ukończyli 18 rok życia i szkołę w zawodzie betoniarsko-zbrojarskim lub murarskim można również organizować brygady specjalizujące w zawodzie montera konstrukcji żelbetowych albo organizować trzeci rok nauki w szkole przyzakładowej w tym zawodzie.

4.1. Koszty związane ze szkoleniem kierowców samochodowych, maszynistów ciężkich maszyn budowlanych i monterów konstrukcji żelbetowych organizowanych systemem wewnątrzzakładowym lub w zakładowych ośrodkach szkolenia należy pokrywać ze środków, będących w dyspozycji zakładów pracy, z części przeznaczonych na to szkolenie, według zasad określonych zarządzeniem nr 160 Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 lipca 1954 r. w sprawie zasad organizowania, prowadzenia i finansowania kursowego doszkalania zawodowego (Mon. Pol. A-67, poz. 849).

4.2. Koszty szkolenia zleconego Polskiemu Związkowi Motorowemu zakłady pracy mogą pokrywać ze środków obrotowych, zgodnie z pismem Ministerstwa Finansów z dnia 7 listopada 1957 r. BS 4845/2/57.

DYREKTOR DEPARTAMENTU
O. Vieweger

7.

PISMO OKÓLNE nr 3 MINISTERSTWA BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

z dnia 14 stycznia 1963 r.

w sprawie ubezpieczeń majątkowych i osobowych.

(znak: FE8/44/62)

1. W związku z zarządzeniem nr 373 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 21 sierpnia 1958 r. w sprawie ubezpieczeń majątkowych i osobowych w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych (Dz. Urz. MBiPMB nr 10, poz. 75) podaje się do wiadomości i stosowania wytyczne, stanowiące załącznik do pisma okólnego.

2. Jednocześnie Ministerstwo wyjaśnia, że powołane w ust. 1 zarządzenie nr 373 z dnia 21 sierpnia 1958 r., zgodnie z jego treścią, stosuje się w jednostkach podległych

i nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

3. Traci moc pismo okólne nr 43 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 26 sierpnia 1958 r. — w sprawie ubezpieczeń majątkowych i osobowych (Dz. Urz. MBiPMB nr 10, poz. 86).

DYREKTOR DEPARTAMENTU
L. Pacia

Załącznik do pisma okólnego nr 3 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 14 stycznia 1963 r.

WYTYCZNE
W SPRAWIE UBEZPIECZEŃ MAJĄTKOWYCH I OSOBOWYCH

Wstęp

Ilekroć w wytycznych jest mowa:

o „PZU" — należy przez to rozumieć Państwowy Zakład Ubezpieczeń, o „przedsiębiorstwach" — należy przez to rozumieć jednostki organizacyjne, prowadzące swą działalność na zasadach rozrachunku gospodarczego, podległe i nadzorowane przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych,

o „jednostkach resortu" — należy przez to rozumieć jednostki podległe i nadzorowane przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Rozdział I. Przepisy ogólne.

§ 1. Zasady ubezpieczeń majątkowych i osobowych dla jednostek gospodarki uspołecznionej regulują:

1) ustawa z dnia 2 grudnia 1958 r. o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Dz. U. nr 72, poz. 357),

2) uchwała nr 1 Prezydium Rządu z dnia 3 stycznia 1951 r. w sprawie ubezpieczenia środków trwałych przedsiębiorstw przemysłu państwowego oraz przedsiębiorstw i jednostek budżetowych (Mon. Pol. nr A-4, poz. 47),

3) zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Ministra Finansów z dnia 7 czerwca 1951 r. w sprawie zasad ubezpieczenia mienia jednostek gospodarki uspołecznionej od ognia i innych zdarzeń losowych (Mon. Pol. nr A-59, poz. 778),

4) instrukcja nr 1 Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 1 sierpnia 1951 r. w sprawie ubezpieczeń majątkowych i osobowych, opracowana na zasadach ustalonych w zarządzeniu, o którym mowa w pkt 3) oraz w przepisach szczególnych warunków ubezpieczenia dla jednostek gospodarki uspołecznionej, z uwzględnieniem późniejszych zmian tych warunków oraz taryf za ubezpieczenie,

5) pismo okólne Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 16 maja 1951 r. w sprawie wyłączenia z ubezpieczenia mienia jednostek budżetowych (Biul. PKPG nr 16, poz. 160),

6) okólnik Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 8 lipca 1955 r. w sprawie wyłączenia z ubezpieczenia środków trwałych przedsiębiorstw wielkiego i średniego przemysłu państwowego (Biul. PKPG nr 17, poz. 60).

Rozdział II. Ubezpieczenia obowiązkowe

A. Ubezpieczenie od ognia

§ 2. Zasady i zakres ubezpieczenia mienia jednostek gospodarki uspołecznionej od ognia regulują:

1) część I instrukcji nr 1 Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 1 sierpnia 1951 r. w sprawie ubezpieczeń majątkowych i osobowych z uwzględnieniem późniejszych zmian, wynikających z przepisów dotyczących warunków ubezpieczenia i taryf za ubezpieczenie,

2) pismo okólne nr 10 Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 31 grudnia 1951 r. w sprawie ubezpieczenia od ognia mienia użytkowanego przez jednostki gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy,

3) ogólne warunki dobrowolnych ubezpieczeń mienia jednostek gospodarki uspołecznionej od ognia i innych zdarzeń losowych, wydane przez PZU i zatwierdzone przez Ministra Finansów decyzją z dnia 31 maja 1958 r. (nr RMU/8/58),

4) specjalne warunki ubezpieczeń, ustalone centralnie z PZU w zakresie ubezpieczenia od ognia produkcji budowlanej i montażowej,

5) taryfa przemysłowa za ubezpieczenie od ognia z 1956 r., taryfa zmian i uzupełnień z 1958 r. do taryfy przemysłowej z 1956 r. oraz taryfa nieprzemysłowa z 1959 r.

§ 3. Odpowiedzialność PZU w zakresie ubezpieczenia od ognia obejmuje wszelkie szkody powstałe na skutek ognia, wybuchu wszelkiego rodzaju i innych zdarzeń losowych, określonych w § 3 ogólnych warunków ubezpieczeń mienia jednostek gospodarki uspołecznionej od ognia i innych określonych zdarzeń losowych.

§ 4. Do ubezpieczenia włączona jest bez dodatkowej opłaty odpowiedzialność PZU za koszty uprzątnięcia i wywózki gruzu oraz innych pozostałości po szkodzie, do wysokości 0,5% sumy ubezpieczenia.

§ 5. 1. Jednostki resortu mają obowiązek ubezpieczyć w ramach ubezpieczeń od ognia:

1) produkcję budowlano-montażową łącznie z zagospodarowaniem placów budów oraz materiałami, znajdującymi się na placach budów i w magazynach pomocniczych, w których nie jest prowadzona ewidencja w zakresie gospodarki materiałowej,

2) środki trwałe, przedmioty nietrwałe, surowce, materiały w przerobie, półfabrykaty, wyroby gotowe, materiały pomocnicze, towary,

3) urządzenia biur, magazynów, pracowni i innych pomieszczeń,

4) mienie pracowników, znajdujące się na terenie zakładu pracy w związku z wykonywaniem przez nich czynności służbowych, zwane dalej „mieniem pracowniczym",

5) maszyny, aparaty i urządzenia elektryczne od szkód elektrycznych.

2. Ubezpieczenie składników majątkowych, wymienionych w ust. 1, ciąży na:

1) przedsiębiorstwach budowlano-montażowych — w zakresie określonym w pkt 1) do 5),

2) pozostałych jednostkach resortu w zakresie określonym w pkt od 2) do 5) z tym, że przedsiębiorstwa przemysłowe rozliczające się z budżetem centralnym nie ubezpieczają budynków, maszyn, aparatów i urządzeń fabrycznych oraz ruchomości biurowych.

3. Jednostki budżetowe finansowane z budżetu centralnego nie ubezpieczają żadnego mienia chyba, że obowiązek ubezpieczenia wynika z umowy (np. dzierżawnej).

Ubezpieczenie przedsiębiorstw budowlano-montażowych (§ 5 ust. 2 pkt 1)

§ 6.1. Przepisy dotyczące ubezpieczenia produkcji budowlano-montażowej wiążą się z obowiązkami stron, wynikającymi z umów o roboty budowlano-montażowe, zawartymi zgodnie z zarządzeniem Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 14 kwietnia 1958 r. w sprawie umów o roboty budowlano-montażowe wykonywane przez przedsiębiorstwa państwowe (Mon. Pol. nr 32, poz. 186).

2. Wykonawca jest obowiązany podać do wiadomości zamawiającego wyszczególnienie składników majątkowych związanych z wykonywaną budową, które ubezpieczył zgodnie z przepisami niniejszych wytycznych.

3. Ubezpieczenie produkcji budowlano-montażowej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 1), obejmuje wszelkiego rodzaju budowę, montaże i instalacje, tj. budowle w budowie, wartości remontów, przebudowy, inwestycje w budowlach remontowanych, przebudowywanych lub odbudowywanych oraz urządzenia placów budów wraz z budynkami pomocniczymi materiałami znajdującymi się na placach budów i w magazynach pomocniczych przeznaczonych dla obsługi budów.

Ubezpieczenia te powinny być zawierane przez przedsiębiorstwa budowlano-montażowe systemem solidarnym na sumy zmienne na warunkach specjalnych, ustalonych centralnie z PZU.

Warunki te ujęte są w okólniku nr 8/59 Dyrektora PZU z dnia 25 marca 1959 r.

4. Ubezpieczający (przedsiębiorstwo budowlano-montażowe) zgłasza do ubezpieczenia PZU wszystkie składniki majątkowe objęte ubezpieczeniem w ramach produkcji budowlano-montażowej oraz podaje sumę ubezpieczenia odpowiadającą przewidywanej wysokości rocznej produkcji powiększonej o wartość na początku roku, robót rozpoczętych a nie przekazanych inwestorowi, oraz o wartość budowli pomocniczych (zagospodarowanie placów budów) i materiałów budowlanych na placach budów i w magazynach pomocniczych, w których materiały nie są objęte ewidencją gospodarki materiałowej.

5. System prowadzenia robót budowlano-montażowych nie ma wpływu na tryb zawierania przez przedsiębiorstwa umów ubezpieczenia.

Każde przedsiębiorstwo (generalny wykonawcy, czy podwykonawca) jest obowiązane zgłosić do ubezpieczenia roczną planowaną produkcję własną zgodnie ze sposobem określonym w ust. 3 i 4. Każde przedsiębiorstwo wpłaca bezpośrednio PZU składkę za ubezpieczenie własnej produkcji. Składka ustalona jest według rozliczenia podanego w ust. 16.

6. Materiały itp., stanowiące własność podwykonawcy, które nadchodzą na teren budowy i są przejmowane pod dozór przez generalnego wykonawcę, ubezpiecza podwykonawca.

7. Urządzenia terenu budowy, obiekty i urządzenia tymczasowe, których nakłady obciążają wykonawcę, ubezpiecza wykonawca.

8. W razie odstąpienia zamawiającemu (inwestorowi) obiektów budownictwa tymczasowego po ukończeniu budowy, obowiązek ubezpieczenia ciąży na zamawiającym w zakresie określonym w § 5.

9. W miarę oddawania do użytku wykonywanych obiektów lub ich części zamawiającemu (inwestorowi), obowiązek ubezpieczenia przejmowanych przez zamawiającego obiektów lub ich części ciąży na zamawiającym w zakresie, ustalonym w § 5.

10. Zamawiający (inwestor) ma obowiązek ubezpieczenia swego mienia znajdującego się na terenie budowy nawet wówczas, gdy oddał to mienie pod dozór wykonawcy.

11. Obiekty, których nakłady zgodnie z ogólnymi warunkami umów o roboty budowlano-montażowe obciążają zamawiającego, obowiązany jest ubezpieczyć zamawiający (tymczasowe obiekty, jak budynki jednostek nadzoru inwestorskiego, budynki na składowanie zakupionych przez zamawiającego maszyn i urządzeń oraz inne obiekty stanowiące własność inwestora).

12. Na zamawiającym ciąży obowiązek ubezpieczenia maszyn, urządzeń i konstrukcji dostarczanych wykonawcy a nie zaliczanych do wartości produkcji budowlano-montażowej. Obowiązek ten ciąży na zamawiającym nawet wówczas, jeżeli wymienione maszyny, urządzenia i konstrukcje oddał pod nadzór wykonawcy, bądź przekazał je do montażu wykonawcy.

13. Obowiązek ubezpieczenia materiałów, dostarczanych wykonawcy przez zamawiającego, ciąży na zamawiającym do czasu odpłatnego przekazania ich wykonawcy. W wypadku scedowania przez inwestora zamówień na rzecz wykonawcy — przedmioty objęte tymi zamówieniami zaliczane są do wartości produkcji budowlano-montażowej wykonawcy i są ubezpieczane przez wykonawcę.

14. Po zakończeniu budowy urządzenia placu budowy oraz materiały na placu budowy objęte są ubezpieczeniem na warunkach ubezpieczenia produkcji budowlano-montażowej, nie dłużej jednak niż do końca okresu ubezpieczeniowego. Po tym okresie ubezpieczenie wymienionych obiektów powinno być wznowione na warunkach ogólnych i kontynuowane aż do chwili uprzątnięcia placu budowy.

15. Za ubezpieczenie produkcji budowlano-montażowej, o której mowa w ust. 3, ustalana jest, w wyniku porozumienia między Ministerstwem a PZU, specjalna stopa składki.

16. Podstawą do ustalenia składki za ubezpieczenie produkcji budowlano-montażowej są średnie arytmetyczne miesięcznych wartości ustalanych według niżej podanego wzoru, stanowiącego załącznik do okólnika Dyrektora PZU nr 8/59 z dnia 25 marca 1959 r. powołanego w § 6 ust. 3.

Lp.	Miesiąc	Wartość robót budowlano-montażowych wykonanych od początku roku.	Wartość materiałów budowlanych na placach budów wg stanu na koniec każdego miesiąca.	Wartość robót budowlano-montażowych wykonanych w latach ubiegłych, lecz nie oddanych do użytku inwestorowi do końca roku ubiegłego (stan na 1 stycznia roku bieżącego).	Suma wartości wykazanych w rubrykach 3, 4, 5.	Wartość robót budowlano-montażowych oddanych do użytku inwestorowi od początku roku.	Wartość robót budowlano-montażowych oraz materiałów na placach budów na koniec każdego miesiąca (różnica rubryk 6 i 7).	Uwagi:
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Styczeń							
2.	Luty							
3.	Marzec							
4.	Kwiecień							
5.	Maj							
6.	Czerwiec							
7.	Lipiec							
8.	Sierpień							
9.	Wrzesień							
10.	Październik							
11.	Listopad							
12.	Grudzień							
				Razem:				

Pozycja „razem” w kolumnie 8 dzielona przez ilość miesięcy jest podstawą do ustalenia składki.

Przez „wartość” robót budowlano-montażowych (kolumna 3, 5 i 7) należy rozumieć wartość robót wykonanych przez przedsiębiorstwo oraz wartość obiektów związanych z zagospodarowaniem placów budów (ubezpieczonych przez wykonawcę). Przez „wartość materiałów budowlanych ” (kolumna 4) należy rozumieć wartość materiałów budowlanych, znajdujących się na wszystkich budowach prowadzonych przez ubezpieczające przedsiębiorstwo i w magazynach pomocniczych przeznaczonych dla obsługi budów, nie prowadzących ewidencji w zakresie gospodarki materiałowej).

17. Nie wchodzą w zakres ubezpieczenia wszelkiego rodzaju wykopy ziemne.

Za pobraniem dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową mogą być objęte szkody powstałe wskutek powodzi w wykopach ziemnych, przeznaczonych pod budowę fundamentów budynków.

§ 7.1. Zaopatrzeniowe bazy materiałowe (zawartość magazynów, dla których prowadzona jest ewidencja w zakresie gospodarki materiałowej), budynki produkcji pomocniczej, produkcja pomocnicza, budynki mieszkalne, administracyjne, sprzęt budowlany, pojazdy mechaniczne, mienie pracownicze i inne elementy, są ubezpieczane przez przedsiębiorstwa budowlano-montażowe poza ubezpieczeniem produkcji budowlano-montażowej, w oddzielnych umowach na zasadach ogólnych.

2. Przedmioty takie, jak: plandeki, odzież ochronna, sprzęt przeciwpożarowy itp. są w ramach ubezpieczenia baz materiałowych (magazynów) objęte ochroną ubezpieczeniową również wówczas, gdy znajdują się w użytkowaniu na placach budów.

3. Sprzęt budowlany mechaniczny i niemechaniczny, znajdujący się zarówno na placach budów, w warsztatach naprawy, jak i w czasie pracy, ubezpiecza się za jedną polisą systemem solidarnym na sumy stałe.

Podstawą do ustalenia sumy ubezpieczenia dla sprzętu stanowiącego środek trwały jest rzeczywista wartość sprzętu (wartość w stanie nowym pomniejszona o rzeczywiste zużycie); dla sprzętu stanowiącego środek zaliczony do przedmiotów nietrwałych — ewidencja ilościowo-wartościowa tego środka.

§ 8. Ubezpieczenie mienia pracowniczego i ubezpieczenie od szkód elektrycznych jest zawierane na zasadach ogólnych, podanych w przepisach ogólnych warunków ubezpieczenia od ognia, przy tym ubezpieczenie od szkód elektrycznych jest ubezpieczeniem uzupełniającym do ubezpieczenia od ognia.

Ubezpieczenie pozostałych jednostek resortu
(§ 5 ust. 2 pkt 2)

§ 9.1. Ubezpieczenie przez pozostałe jednostki resortu składników majątkowych wymienionych w § 5 ust. 1 pkt 2)—5) następuje na warunkach ogólnie obowiązujących w zakresie ubezpieczenia od ognia mienia jednostek gospodarki uspołecznionej. Na tych samych warunkach są ubezpieczane składniki majątkowe zamawiającego (inwestora).

2. Surowce, materiały w przerobie, półfabrykaty, wyroby gotowe, materiały pomocnicze, towary oraz maszyny, aparaty, części zapasowe maszyn, narzędzia itp. zmagazynowane i nie będące w użytkowaniu należy ubezpieczyć systemem sum zmiennych, bądź systemem solidarnym na sumy zmienne.

Dane służące za podstawę do rozliczeń w ubezpieczeniu na sumy zmienne należy przekazywać PZU w sposób i w okresach ustalonych ogólnymi warunkami ubezpieczeń.

3. Ubezpieczenie środków trwałych i przedmiotów nietrwałych, będących w użytkowaniu należy ubezpieczyć na sumy stałe. Sumy ubezpieczenia należy corocznie dostosowywać do poziomu rzeczywistej (a nie książkowej) wartości ubezpieczonych przedmiotów.

4. Towary objęte reklamacją odbiorcy, tzn. nieodpowiadające wymaganiom technicznym czy innym i pozostawione do dyspozycji dostawcy, są objęte ubezpieczeniem, o ile są składowane w magazynach odbiorcy.

Wartość ich powinna być uwzględniona w remanentach miesięcznych, zgłaszanych do PZU. Jeśli jednak odbiorca oddaje te towary na skład innej osobie, to powinny być one ubezpieczone na sumy stałe za oddzielną polisą.

Kosztami ubezpieczenia odbiorca obciąża dostawcę dopiero po uznaniu przez niego reklamacji.

§ 10. Ubezpieczenie mienia pracowniczego i od szkód elektrycznych zawierane jest na zasadach ogólnych, podanych w powołanych ogólnych warunkach ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych, (ubezpieczenie od szkód elektrycznych jest ubezpieczeniem uzupełniającym do ubezpieczenia od ognia).

§ 11. Ubezpieczenie od szkód wodociągowych jest ubezpieczeniem uzupełniającym do ubezpieczenia od ognia i zawierane jest na zasadach ogólnych, podanych w ogólnych warunkach ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych.

Ubezpieczenie to nie jest ubezpieczeniem obowiązkowym. Może być zawierane przez przedsiębiorstwa budowlano-montażowe, jak również przez jednostki określone w § 9 ust. 1.

B. Ubezpieczenie mienia w transporcie krajowym

§ 12. Zasady, zakres i warunki ubezpieczenia w transporcie krajowym mienia jednostek gospodarki uspołecznionej regulują:

1) zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Ministra Finansów z dnia 19 września 1951 r. w sprawie zasad ubezpieczenia mienia w transporcie krajowym przez jednostki gospodarki uspołecznionej. (Mon. Pol. nr A-86, poz. 1182), zmienione częściowo zarządzeniem Przewodniczącego PKPG z dnia 29 lipca 1953 r. (Mon. Pol. nr A-78, poz. 928),
2) instrukcja nr 2 Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 28 grudnia 1951 r. znak CE10.D-07-10 w sprawie ubezpieczenia mienia w transporcie krajowym,
3) ogólne warunki ubezpieczenia w transporcie krajowym mienia jednostek gospodarki uspołecznionej, zatwierdzone przez Ministra Finansów dnia 6 marca 1952 r. (nr UP.359/52),
4) specjalne warunki ubezpieczeń ustalone centralnie z PZU,
5) instrukcja PZU w sprawie postępowania w przypadku powstania szkody w czasie transportu mienia jednostek gospodarki uspołecznionej (nr 43/35/54).
6) taryfa ogólna ubezpieczenia mienia w transporcie (z 1951 r.).

§ 13.1. Ubezpieczenie mienia w transporcie obejmuje mienie określone w umowie, przewożone na ryzyko ubezpieczającego podczas transportu krajowego przy użyciu wszelkiego rodzaju środków przewozowych.

2. Ubezpieczenie zawierane jest na podstawie polisy pojedyńczej, generalnej lub obrotowej.

3. Jednostki resortu mają obowiązek ubezpieczenia mienia w transporcie na podstawie polisy obrotowej.

Jednostki zwolnione z obowiązku ubezpieczenia na podstawie polisy obrotowej zawierają umowy w miarę potrzeb wynikających z obowiązku ubezpieczenia mienia w transporcie, na podstawie polisy pojedyńczej lub generalnej.

4. Jednostki budżetowe finansowane z budżetu centralnego nie zawierają umów ubezpieczenia mienia w transporcie krajowym chyba, że obowiązek ubezpieczenia wynika z umowy.

§ 14.1. Ubezpieczenie na podstawie polisy obrotowej następuje na warunkach specjalnych, ustalonych przez PZU w uzgodnieniu z Ministerstwem. Warunki te ujęte zostały w jednolitym tekście polisy obrotowej, jako załączniku do pisma PZU 0226/54/62 z dnia 11 lipca 1962 r., skierowanego przez PZU do swych jednostek terenowych i przesłanego do wiadomości Ministerstwu.

Treść warunków polisy obrotowej została podana jednostkom resortu przez Ministerstwo w piśmie z dnia 31 lipca 1962 r. znak FE 7/44/62.

2. Jednolite stopy składek w ubezpieczeniu na podstawie polisy obrotowej ustalane są w uzgodnieniu między PZU i Ministerstwem oraz podawane zainteresowanym jednostkom resortu przez Ministerstwo.

Składka za ubezpieczenie zawierane na podstawie polisy pojedyńczej lub generalnej ustalana jest według taryfy składek z 1951 r.

§ 15. Nie mają obowiązku ubezpieczenia mienia w transporcie na podstawie polisy obrotowej:

przedsiębiorstwa nadzorowane przez:
Zjednoczenie Przemysłu Cementowego,
Zjednoczenie Przemysłu Wapienniczego i Gipsowego,
Zjednoczenie Przemysłu Silikatowego,
Zjednoczenie Przemysłu Ceramiki Budowlanej,
Zejdnoczenie Przemysłu Kamienia Budowlanego,
Zjednoczenie Przemysłu Kruszyw i Surowców Mineralnych,
Zjednoczenie Przemysłu Okuć i Instalacji Budowlanych,
wojewódzkie zjednoczenia przemysłu terenowego materiałów budowlanych, biura projektów, zjednoczenia (jednostki równorzędne) oraz instytuty naukowo-badawcze.

C. Ubezpieczenie pracowników od następstw nieszczęśliwych wypadków.

§ 16. Zasady, zakres i warunki ubezpieczenia przez jednostki resortu pracowników od następstw nieszczęśliwych wypadków regulują:

1) ogólne warunki ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków, wydane przez PZU, zatwierdzone przez Ministra Finansów dnia 13 grudnia 1955 r. (nr RMU/B-13/55),
2) specjalne warunki ubezpieczenia ustalone centralnie z PZU,
3) zbiór taryf składek za ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków z 1953—1955 r.,

4) instrukcja nr 6/57 PZU z dnia 20 sierpnia 1957 r. dla lekarzy orzekających w sprawie oceny skutków nieszczęśliwych wypadków, jakich doznały osoby ubezpieczone w PZU.

§ 17.1. Ubezpieczenie następuje na warunkach ustalonych w załączniku do zarządzenia nr 334 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 30 grudnia 1961 r. w sprawie ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków pracowników resortu (Dz. Urz. MBiPMB z 1962 r. nr 1, poz. 3).

2. Ubezpieczeniem objęci są:

1) wszyscy pracownicy stali, sezonowi i dorywczy, zatrudnieni w przedsiębiorstwach rozliczających się z budżetem centralnym,
2) pracownicy jednostek budżetowych, do których ma zastosowanie układ zbiorowy pracy w budownictwie z dnia 15 marca 1958 r.,
3) stali pracownicy zjednoczeń, jednostek równorzędnych oraz biur projektów,
4) pracownicy instytutów naukowo-badawczych,
5) pracownicy jednostek budżetowych, finansowanych z budżetu centralnego, w czasie delegacji do jednostek ubezpieczających.

3. Pracownicy jednostek rozliczających się z budżetem terenowym objęci są ubezpieczeniem na podstawie układów zbiorowych pracy. Pracownicy ci zgodnie z porozumieniem z PZU mogą być ubezpieczeni na warunkach podanych w załączniku do zarządzenia nr 334 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 30 grudnia 1961 r.

D. Ubezpieczenie członków straży pożarnych od następstw nieszczęśliwych wypadków.

§ 18.1. Zasady, zakres i warunki ubezpieczenia członków straży pożarnych od następstw nieszczęśliwych wypadków w czasie pełnienia służby regulują:

1) art. 12 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. nr 20, poz. 120),
2) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 lipca 1962 r. w sprawie ubezpieczenia członków straży pożarnych od następstw nieszczęśliwych wypadków (Dz.U. nr 43, poz. 206),
3) ogólne warunki obowiązkowego ubezpieczenia członków straży pożarnych od nieszczęśliwych wypadków, wydane przez PZU i zatwierdzone przez Ministra Finansów dnia 15 października 1959 r. nr RMU 127/59.

2. Ubezpieczenie następuje na warunkach podanych w ust. 1 pkt 3) niezależnie od ubezpieczenia członków straży pożarnych, jako pracowników przedsiębiorstw, łącznie z całą załogą przedsiębiorstwa (patrz §§ 16 i 17 wytycznych).

3. Ubezpieczenie rozciąga się na wszystkie jednostki nie wyłączając budżetowych.

E. Ubezpieczenie żywego inwentarza od padnięcia.

§ 19. Zasady i zakres ubezpieczenia zwierząt od padnięcia regulują:

1) zarządzenie Przewodniczącego PKPG i Ministra Finansów z dnia 7 czerwca 1951 r. w sprawie zasad ubezpieczenia mienia jednostek gospodarki uspołecznionej od ognia i innych zdarzeń losowych (Mon. Pol. nr A-59, poz. 778),
2) instrukcja nr 1 Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 17 kwietnia 1952 r. znak CE10D-03-02 w sprawie ubezpieczenia od padnięcia żywego inwentarza, będącego w posiadaniu jednostek gospodarki uspołecznionej,
3) ogólne warunki ubezpieczenia od padnięcia żywego inwentarza, stanowiącego własność jednostek gospodarki uspołecznionej, wydane przez PZU i zatwierdzone przez Ministra Finansów,
4) taryfa ubezpieczeń zwierząt.

§ 20.1. Ubezpieczenie następuje na warunkach ogólnie obowiązujących, podanych w § 19 pkt 3).

2. Wszystkie jednostki resortu, oprócz budżetowych finansowanych z budżetu centralnego, mają obowiązek ubezpieczyć posiadane zwierzęta hodowlane i użytkowe (konie, trzoda chlewna, bydło rogate, owce, kozy).

3. Do ubezpieczenia włączona jest odpowiedzialność PZU za szkody spowodowane przez ogień i piorun, bez pobierania dodatkowej składki.

F. Ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków i odpowiedzialności cywilnej z ruchu pojazdów samochodowych.

§ 21.1. Zasady, zakres i warunki ubezpieczenia określa:

1) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 grudnia 1961 r. w sprawie obowiązkowych ubezpieczeń następstw nieszczęśliwych wypadków i odpowiedzialności cywilnej z ruchu pojazdów mechanicznych (Dz.U. nr 55, poz. 311),
2) zarządzenie Ministra Finansów z dnia 13 grudnia 1961 r. w sprawie ustalania taryfy i poboru składek za obowiązkowe ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków i odpowiedzialności cywilnej z ruchu pojazdów samochodowych (Mon. Pol. nr 98, poz. 412).

2. Obowiązkiem ubezpieczenia objęte są wszystkie jednostki resortu nie wyłączając jednostek budżetowych finansowanych z budżetu centralnego.
Ubezpieczenie następuje na zasadach ustalonych w aktach, o których mowa w ust. 1.

Rozdział III. Ubezpieczenia nieobowiązkowe (tzw. zalecane)

§ 22.1. Poza obowiązkowymi ubezpieczeniami, o których mowa w rozdziale II, wszystkie jednostki resortu, z wyjątkiem jednostek budżetowych rozliczających się z budżetem centralnym, mogą w przypadkach uzasadnionych potrzebą gospodarczą zawierać z PZU umowy ubezpieczenia od następujących ryzyk:

1) pojazdów mechanicznych — od rozbicia, wybuchu, powodzi, kradzieży i innych ryzyk (auto-casco, skrót AC); w przypadku ubezpieczenia w dziale AC od ognia, wybuchu i piorunu nie należy pojazdów ubezpieczać w dziale ogniowym,
2) od odpowiedzialności cywilnej (skrót OC ogólne) z tytułu prowadzenia przedsiębiorstwa),
3) od następstw nieszczęśliwych wypadków pracowników ubezpieczonych w życiu prywatnym; koszty tego ubezpieczenia ponoszą pracownicy,
4) od uszkodzeń maszyn przemysłowych i budowlanych,
5) od gradobicia plonów,
6) od padnięcia trzody chlewnej w tuczu gospodarczym,
7) od stłuczenia szyb i szkła,
8) od szkód wodociągowych (ubezpieczenie uzupełniające do ubezpieczenia od ognia).

2. W przypadkach uzasadnionych względami gospodarczymi jednostki budżetowe mogą wystąpić z odpowiednio uzasadnionymi wnioskami do Departamentu Finansowo-Ekonomicznego o objęcie ich działalności ochroną ubezpieczeniową; decyzje w tych przypadkach podejmuje Ministerstwo Finansów.

3. Zawieranie umów o ubezpieczenie od ryzyk określonych w ust. 1 uzależnione jest od decyzji dyrektora przedsiębiorstwa (kierownika jednostki).

4. Zjednoczenia mogą ze względu na słuszność gospodarczą zobowiązać nadzorowane przedsiębiorstwa do zawierania umów w poszczególnych działach ubezpieczeń nieobowiązkowych (zalecanych).

§ 23. Umowy ubezpieczenia w działach ubezpieczeń wymienionych w § 22 zawierane są na warunkach i według taryf ogólnie obowiązujących jednostki gospodarki uspołecznionej.

Rozdział IV. Sprawozdawczość.

§ 24.1. Wszystkie jednostki organizacyjne, prowadzące działalność z zakresu ubezpieczeń majątkowych i osobowych, obowiązane są sporządzać okresowe sprawozdania ze stanu ubezpieczeń.

2. Sprawozdanie ze stanu ubezpieczeń sporządza się co pół roku według stanu na dzień 30 czerwca i 31 grudnia każdego roku.

3. Sprawozdanie należy sporządzać na formularzach zatwierdzonych przez GUS (wzór CE4). Jednostka sporządzająca sprawozdanie przesyła jeden egzemplarz swej jednostce zwierzchniej. Jednostki budżetowe zachowują sporządzone sprawozdanie jedynie w swych aktach.

4. Jednostki nadrzędne nad przedsiębiorstwami sporządzają, na podstawie sprawozdań otrzymanych od nadzorowanych jednostek, sprawozdania zbiorcze ze stanu ubezpieczeń i przesyłają je do Departamentu Finansowo-Ekonomicznego.

5. Jednostki bezpośrednio podległe Ministrowi przesyłają sprawozdania do Departamentu Finansowo-Ekonomicznego.

§ 25. Szczegółowe wytyczne z zakresu sprawozdawczości będą podane oddzielnie. Do czasu wydania szczegółowych wytycznych obowiązują dotychczasowe przepisy instrukcji, stanowiącej załącznik do pisma okólnego nr 42 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 15 września 1959 r. w sprawie ewidencji i sprawozdawczości ubezpieczeń majątkowych i osobowych w jednostkach podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych (Dz. Urz. MBiPMB nr 17, poz. 94).

KOMUNIKAT II

Zostały wydane, a nie są ogłoszone w Dzienniku Urzędowym następujące akty normatywne:

Zarządzenia Ministra:

1. nr 498 z 29.XII.62 r. znak: OR3-52/16/62 w sprawie połączenia przedsiębiorstw państwowych pod nazwą: Wrocławskie Przedsiębiorstwo Budowlane „Północ" i Przedsiębiorstwo Budownictwa Terenowego w Oleśnicy;
2. nr 499 z 29.XII.62 r. znak: OR4-61-4/62 w sprawie zmiany zarządzenia o utworzeniu Biura Dokumentacji i Studiów Konstrukcyjnych Przemysłu Ceramiki Budowlanej;
3. nr 500 z 29.XII.62 r. znak: OR4-61-10/62 w sprawie przekazania oddziału ceramiki budowlanej Biura Projektów Przemysłu Ceramicznego;
4. nr 501 z 31.XII.62 r. znak: OR3-52-6/62 w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą: Krakowskie Przedsiębiorstwo Zmechanizowanych Robót Budownictwa;
5. nr 502 z 31.XII.62 r. znak: OR4-61/62 w sprawie połączenia przedsiębiorstw państwowych: Zakłady Przemysłu Wapienniczego Sitkówka i Zakłady Wapienne Kamieniołom Kowala;
6. nr 503 z 31.XII.62 r. znak: OR-61-2/62 w sprawie połączenia przedsiębiorstw państwowych: Kujawskie Zakłady Przemysłu Wapienniczego i Zakłady Przemysłu Wapienniczego Bielawy w Budowie;
7. nr 505 z 31.XII.62 r. znak: OR4-61-4/62 w sprawie zmiany zarządzenia o utworzeniu przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Przedsiębiorstwo Górniczo-Geologiczne Przemysłu Ceramiki Budowlanej;
8. nr 506 z 31.XII.62 r. znak: OR4-61-9/62 w sprawie połączenia przedsiębiorstw państwowych: Huta Szkła Łuknica i Żagańskie Huty Szkła;
9. nr 507 z 31.XII.62 r. znak: OR4-61-9/62 w sprawie połączenia przedsiębiorstw państwowych: Huta Szkła Nadbużanka, Huta Szkła Ruda-Opalin, Huta Szkła Gospodarczego — Dubeczno, Lubelskie Huty Szkła;
10. nr 1 z 15.I.63 r. znak: PL1/3-229/63 w sprawie powołania zespołu planu perspektywicznego przemysłu materiałów budowlanych;
11. nr 2 z 15.I.63 r. znak: ZP/3/63 w sprawie premiowania pracowników umysłowych zatrudnionych w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych przy realizacji budowy Legnicko-Głogowskiego Zagłębia Miedziowego oraz budowy Zakładów Azotowych w Tarnowie;
12. nr 3 z 15.I.63 r. znak: OR4-033/Kr w sprawie zmiany zarządzenia o utworzeniu przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Koszalińskie Zakłady Kruszyw Mineralnych;
13. nr 4 z 15.I.63 r. znak: OR4-61-6/62 w sprawie połączenia przedsiębiorstw Warszawskie Zakłady Eksploatacji Kruszywa i Bydgoskie Zakłady Eksploatacji Kruszywa w budowie.

Zarządzenie Ministrów: Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Przemysłu Chemicznego

14. z 17.XII.62 r. znak: OR/62 w sprawie przekazania Warszawskiego Biura Projektów Budownictwa Przemysłowego w Warszawie.

Okólnik Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Przewodniczącego Zarządu Głównego Związku Zawodowego Pracowników Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych

15. z 14.XII.62 r. w sprawie dalszego rozwoju kultury fizycznej i sportu.

Pismo okólne Ministerstwa

16. nr 2 z 9.I.63 r. znak: ZP5/134/63 w sprawie zasad planowania prac branżowych ośrodków normowania pracy.

Zakł. Graf. „Tamka", W-wa. Nakł. 9000+25 egz. Zam. 192/63. L-79.